

КРИМІНАЛІЗАЦІЯ ЗЛОВЖИВАННЯ ПОВНОВАЖЕННЯМИ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ПРИВАТНОГО ПРАВА НЕЗАЛЕЖНО ВІД ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ФОРМИ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

СИСОЄВ Дмитро Олександрович - заступник начальника відділу процесуального керівництва у кримінальних провадженнях прокуратури м. Києва

Стаття посвячена аналізу відповідності криміналізації злоупотреблення повноваженнями тенденціям державної антикорупційної політики як частини уголовно-правової політики. Сделан вывод о том, что коррупция в частном секторе является как социальным, так и правовым явлением, и может выступать в форме злоупотребления полномочиями.

Ключові слова: криміналізація; корупція; зловживання повноваженнями; службова особа.

Формування кримінально-правової заборони (криміналізація суспільно небезпечного діяння), її «життя» посеред інших норм кримінального права та виключення діяння з числа злочинів (декриміналізація) є важливими елементами більш широкого процесу трансформації правової системи [1], який, у свою чергу, є невід'ємною складовою правової політики в широкому розумінні як сукупності (в ідеалі – системи) заходів правового характеру, спрямованих на регулювання суспільних відносин, підтримання правопорядку та стабільне функціонування правової системи. У разі невідповідності кримінально-правової заборони засадам відповідного сегменту правової політики виникають такі явища, як «мертві норми», правовий нігілізм та корегування волі законодавця шляхом поширювального або обмежувального тлумачення. Виникають такі феномени правосвідомості, як «суворість законів компенсується необов'язковістю їх виконання» (М. Сал-

тиков-Щедрін). У результаті шкоди зазнає правова система в цілому.

Викликає серйозне занепокоєння не-виправдана множинність, поспішність і навіть хаотичність поточних змін, які вносяться до чинного Кримінального кодексу України. Так, із моменту набрання чинності КК до нього вже внесено 440 змін та доповнень, а за 2002 та 2013 роки він змінювався 59 разів за цей самий час ст. 368 КК змінювалась 6, ст. 369 – 5, а ст. 364 – 4 рази [2]. Наочним є приклад відверто хаотичної діяльності законодавця щодо положень про спеціальну конфіскацію та інститут застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб. Лише у квітні – травні 2014 року ці Розділи зазнавали суттєвих змін двічі [3; 4].

Таким чином, вважаємо за доцільне (і це є метою даної статті) розглянути питання криміналізації зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (далі по тексті – зловживання повноваженнями) в окремій кримінально-правовій нормі в контексті її відповідності теоретичним засадам та сучасним тенденціям відповідного сегменту правової політики України.

Питання кримінальної відповідальності за злочини у сфері службової діяльності висвітлювались, зокрема, у роботах П.П. Андрушка, Л.П. Брич, О.О. Дудорова, К.П. Задой, Г.М. Зеленова, Р.Л. Максимова, М.І. Мельника, В.І. Тютюгіна,

М.І. Хавронюка та інших. Втім, після доповнення Кримінального кодексу України 2001 року (далі – КК України) статтею 364-1 наявних наукових розробок виявляється недостатньо як для теоретичного осмислення цього кроку законодавця, так і для надання чітких рекомендацій щодо застосування нової норми. Проблема ускладнюється також змінами, внесеними до КК України Законом від 21.02.2014 № 746-VII [5], яким суттєво змінено суб'єктивну сторону складу злочину, передбаченого частиною першою статті 364 КК України, суб'єкт перевищення влади (ст. 365 КК України) та виключено з тексту КК три статті (365¹, 423 і 424).

Ще радянським вченими було визнано, що теза про самостійність кримінально-правової, кримінально-процесуальної та виправно-трудова політики (як «традиційних» складових кримінальної політики – Д.С.) значною мірою ґрунтується на факті існування трьох самостійних галузей права: кримінального, кримінально-процесуального та виправно-трудова. На думку М.О. Беляєва, в силу специфіки предмета правового регулювання ці галузі права мають самостійний характер. Однак це жодною мірою не спростовує положення про єдність кримінальної політики, оскільки норми цих галузей регулюють діяльність різних суб'єктів в одній галузі життя нашого суспільства – в галузі боротьби зі злочинністю [6, с. 21]. На думку В.І. Борисова та П.Л. Фріса, в українській кримінально-правовій теорії фактично не існує суперечностей стосовно розуміння змісту кримінально-правової політики, і вона визначається як системоутворюючий елемент політики держави у сфері боротьби зі злочинністю, що розробляє стратегію і тактику, формулює основні завдання, принципи, напрями і цілі кримінально-правового впливу на злочинність, виробляє засоби їх досягнення і виражається в нормах законодавства про кримінальну відповідальність (підкреслено нами – Д.С.), практиці їх застосування, рішеннях офіційного тлумачення Конституційним Судом України кримінально-правових норм, постановках Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду

цивільних і кримінальних справ з питань застосування спеціалізованими судами законодавства про кримінальну відповідальність, судових рішеннях Верховного Суду України з приводу неоднакового застосування норм матеріального права (складові кримінально-правової політики) [7, с. 19]. Вважаємо цей підхід найбільш виваженим і будемо на ньому базуватися в подальшому дослідженні.

До методів (способів) реалізації кримінально-правової політики варто відносити: криміналізацію, декриміналізацію, пеналізацію, депеналізацію, диференціацію і індивідуалізацію кримінальної відповідальності [8, с. 39].

Джерелами кримінально-правової політики є Конституція України, Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, Рішення Конституційного Суду України, постанови Пленуму Верховного Суду України та міжнародні договори, ратифіковані Україною [9, с. 377]. З цим варто погодитися за виключенням уточнень у зв'язку зі зміною суб'єкта надання судового тлумачення з Верховного Суду на суд касаційної інстанції, а також на надання обов'язкового характеру правовим позиціям Верховного Суду України у конкретних справах відповідно до Закону України «Про судоустрій та статус суддів» [10]. Важливого значення набувають і «програмні» документи, зокрема, Концепція державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю [11]; Концепція реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 р. [12]; Концепція боротьби з тероризмом [13].

Втім, аналіз цих документів в частині, що стосується питань кримінально-правової політики, дозволяє зробити висновок про те, що у програмних актах відсутні чіткі задекларовані цілі та напрями саме кримінально-правової політики. Не визначено, зокрема, критеріїв криміналізації чи декриміналізації, планів щодо посилення чи навпаки, зниження рівня кримінально-правової репресії. З іншого боку, посилення в кожному документі на необхідність роботи із міжнародними організаціями та посилення міжнародно-правового спів-

робітництва на фоні окремого виділення таких різновидів злочинних проявів, як тероризм та організована злочинність (яким також особлива увага приділяється на міжнародному рівні), свідчить про те, що одним із основних орієнтирів у своїй законотворчій діяльності Україна визнає стандарти, що встановлюються міжнародно-правовими документами, або в процесі співробітництва з міжнародними організаціями. Це підтверджується, зокрема, останніми суттєвими новелами у кримінальному праві (інститути спеціальної конфіскації та застосування заходів кримінально-правового характеру до юридичних осіб), які прямо пов'язувалися законодавцем із подібного роду факторами.

Відповідно, необхідність криміналізації зловживання повноваженнями окремої нормою КК України прямо не впливає з зазначених вище актів. При цьому, варто зауважити, що з моменту першої появи у тексті КК України аналогу чинної статті 364-1 (тоді це була стаття 235-1 «Зловживання повноваженнями») вона розглядалася законодавцем у контексті відповідальності за корупційні правопорушення. Це зумовлює необхідність з'ясування місця такого кроку в межах не тільки кримінально-правової політики, але й політики протидії корупції. Остання не є лише складовою кримінально-правової політики, і ці поняття перебувають у логічних відносинах часткової підпорядкованості. Адже не всі злочини є корупційними правопорушеннями, але й не всі корупційні правопорушення є злочинами. Оскільки антикорупційна політика має свою очевидну специфіку, розглянемо криміналізацію зловживання впливом у межах логіки цього напряму державної політики. При цьому, на наш погляд, варто зосередитися на таких питаннях: 1) чи слід вважати корупцією дії, вчинені з метою самозбагачення на посаді; та 2) чи є корупцією подібні дії, вчинені в межах «приватного» сектора.

Мова про корупцію у приватному секторі ще нещодавно йшла у наукових роботах опосередковано, здебільшого в розрізі підкреслення необхідності гармонізації національного законодавства із міжнарод-

ними стандартами. Так, зазначалося, що зволікання з життям ефективних заходів протидії корупції створює ризик її подальшого поширення у системі державного управління та суспільних відносин загалом [14, с. 141]. В одній з фундаментальних праць щодо проблеми корупції її автор М.І. Мельник розглядав останню виключно як «продукт реалізації публічної влади» [15, с. 369]. І сьогодні в науці існує позиція щодо поширення поняття корупції виключно на публічний сектор. Так, О. Шевченко, характеризуючи особу, яка вчиняє корупційні злочини, зазначає, що від інших правопорушників корупціонер відрізняється передусім особливою владною позицією – наявністю владних повноважень, без яких не можуть вчинятися корупційні дії. Подальший зміст статті підтверджує розуміння автором поняття «влада» лише в контексті повноважень державних органів [16, с. 67]. Аналогічно розглядає сферу поширення корупції і В. Сирота [17].

Корупція у приватному секторі як окреме явище почало розглядатися в Україні після приєднання до Кримінальної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією та Конвенції ООН проти корупції, які передбачають введення окремої кримінальної відповідальності за корупцію в приватному секторі [18]. Аналітики почали визнавати, що корупційні прояви підривають авторитет країни, завдають шкоди функціонуванню державного апарату, обмежують конституційні права і свободи людини та громадянина, порушують принципи верховенства права, встановлений порядок здійснення повноважень посадовими і службовими особами органів державної влади, управлінських структур приватного сектора (курсив наш – Д.С.), руйнують моральні та суспільні цінності, дискредитують державу на міжнародному рівні [19, с. 3]. Сьогодні про наявність корупції у публічній і приватній сферах життя зазначають І. Мезенцева та В. Ярош [20, с. 126], а також С. Якімова [21, с. 202] (на прикладі злочинів, що вчиняються на різних етапах діяльності з торгівлі людьми). І. Сухоребрій зазначає, що корупційні злочини

приватної сфери не обмежуються корупційними зв'язками з державними чиновниками... проявляється абсолютна ідентичність корупційних злочинів приватної та економічної сфер [22, с. 223].

Соціологічні дослідження також підтверджують, що такі оцінки приблизно відповідають дійсності. Так, згідно дослідження, проведеного у 2011 році, лише 12,7% опитаних впевнені, що підприємці не використовують корупцію у відносинах з іншими бізнесменами (не з чиновниками – Д.С.); решта, відповівши, навпаки вважають, що «відкати» і підкуп контрагентів або конкурентів звичайна практика, зокрема, на думку третини опитаних, це відбувається досить часто [23, с. 56]. Криміналізацію «приватно-службового» зловживання саме в контексті антикорупційної політики розглядає П.П. Андрушко [24, с. 485], В.М. Киричко прямо вказує на цей злочин як на різновид корупційних [25, с. 46 – 50], а А.М. Шульга – до злочинів з ознаками корупції [26, с. 54 – 57]. Розрізняє корупцію в державному та приватному секторах і В.К. Максимов [27, с. 180], а І.О. Савенко прямо зазначає, що одним з висновків її дисертаційного дослідження є (на відміну від сучасних її робіт) пропозиція розглядати як самостійний вид недержавну корупцію [28, с. 205 – 206].

Зміни до статті 364-1 у 2013 році [29], так само як і Закон, згідно з яким КК було доповнено цією нормою у 2011 році [30], у назвах відповідних актів прямо пов'язані законодавцем з протидією корупції. У той же час, базовий Закон «Про засади запобігання і протидії корупції» [31] встановлює, що корупція – це використання особою, зазначеною в частині першій статті 4 цього Закону, наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 4 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим

можливостей.

З цього випливають два висновки: по-перше, законодавець по-різному підходить до визнання корупції у приватному секторі (у базовому законі та у кримінальному законодавстві)¹. По-друге, використання особою наданих їй службових повноважень з метою одержання неправомірної вигоди може, на наш погляд, набувати форми зловживання повноваженнями у сенсі статті 364-1, тобто цей злочин слід визнавати проявом корупції (не у буквальному сенсі Закону № 3206). Виникає лише питання про зміст поняття «одержання» неправомірної вигоди: чи під цим базовий Закон розуміє лише одержання вигоди від третіх осіб, чи воно включає також випадки привласнення майна, юридичну і фактичну долю якого службова особа вирішує самостійно в силу своїх повноважень.

Крім того, при розробці проекту Конвенції ООН проти корупції більшість держав висловилися на підтримку охоплення Конвенцією корупції в приватному секторі [32]. Правильно в цьому сенсі робить висновок В.В. Коваленко: диференціація кримінальної відповідальності за злочини у сфері службової діяльності є однією з засад правового механізму протидії корупції, що зумовлюється вимогами міжнародних нормативно-правових актів [33, с. 34].

¹ *Суб'єкти відповідальності за корупційні правопорушення:* особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, відповідно до закону; посадові особи та працівники юридичних осіб - у разі одержання ними неправомірної вигоди, або одержання від них особами, зазначеними у пунктах 1 і 2 частини першої цієї статті, або за участю цих осіб іншими особами неправомірної вигоди. *Суб'єкт злочину, передбаченого статтею 364-1 КК України:* особи, які постійно чи тимчасово обіймають у юридичній особі приватного права незалежно від організаційно-правової форми посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється, повноважним органом чи повноважною службовою особою юридичної особи, судом або законом.

Загалом, нами сформульовано такі аргументи щодо обґрунтованості визнання «приватної» корупції: 1) міжнародні підходи (зокрема, реалізовані в Конвенції ООН проти корупції та Кримінальній конвенції РЄ про боротьбу з корупцією); 2) останнім часом значно посилюється вплив корпорацій у сучасному суспільстві, і це поступово визнається законодавцем (зміни до КК щодо спеціальної конфіскації та заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб); все більш очевидною стає необхідність кримінально-правового регулювання їх діяльності, в тому числі засобами попередження корупційних проявів у поведінці їх керівного складу, адже порушення порядку нормального управління юридичними особами приватного права, особливо в сегменті великого бізнесу, несе ризики негативного впливу на засади конкуренції та інші складові функціонування ринкової економіки; 3) наслідки від «приватної» корупції співрозмірні зі шкодою від корупції у публічному секторі. Характер діяльності та вплив сучасних корпорацій на суспільні відносини змушує стверджувати, що викривлення принципів управління такими кампаніями (в тому числі внаслідок «корупційних діянь») несе в собі надзвичайно велику шкоду для цінностей, що забезпечуються кримінальним законом. Отже, слід критично сприймати аксіоматичні, на перший погляд, твердження про те, що неможливо прирівнювати суспільну небезпечність злочину у сфері службової діяльності, вчиненого, наприклад, представником державної влади чи органу місцевого самоврядування, та злочину, вчиненого службовою особою приватної компанії [33, с. 33].

Таким чином, доходимо до висновку про те, що корупція в сучасному суспільстві поширюється як на публічний, так і на приватний сектори і так само повинна розглядатися в межах кримінально-правової парадигми. Це підтверджується й тим, що одним із основних напрямів реалізації Національної антикорупційної стратегії [44] є зниження рівня корупції у приватному секторі, а Розділ XIII Державної програми щодо запобігання і про-

тидії корупції на 2011 – 2015 роки має назву «Зниження рівня корупції у приватному секторі» [34].

Тепер з'ясуємо, чи є корупцією така форма поведінки, яка не включає отримання неправомірної вигоди з третіх рук, а полягає у так би мовити «самозбагаченні» за рахунок своїх службових повноважень чи становища. Підкреслимо, що і Конвенція ООН проти корупції, і Кримінальна конвенція РЄ про боротьбу з корупцією переважно стосуються отримання (згоди на отримання) неправомірної вигоди (хоча Г.І. Богуш зазначає, що в основу Конвенції ООН проти корупції покладений широкий погляд на корупцію, що не зводиться до хабарництва, а включає до себе широкий спектр корисливих службових зловживань [35, с. 155]).

І. Сухоребрій зауважує, що доцільним є не тільки розгляд як корупційних злочинів «суто службової сфери», а й віднесення до цієї категорії навіть дій суддів, пов'язаних з використанням наданих їм прав та повноважень при винесенні протизаконних рішень, тобто некорисливі зловживання [22, с. 224]. М.І. Мельник, відносячи до кримінально караних корупційних правопорушень злочини, передбачені статтями 364, 365, 368, 375. 423 КК, зазначає, що державному службовцеві, який, умовно кажучи, стоїть перед вибором: чесно виконати свій обов'язок чи зловжити владою або службовим становищем (курсив наш – Д.С.) – за умов панування правового нігілізму, соціальної нестабільності і невпевненості у своєму майбутньому, культивувавши психології користолюбства і жадібності, падіння моральності, відсутності чіткої ідеології державної служби легше схилитися до корупційної форми поведінки. В принципі, робить висновок вчений, механізм корупційних відносин може передбачати два варіанти корупційної поведінки (діяльності), за яких в одному випадку має місце взаємодія двох суб'єктів, кожен з яких за допомогою корупційного зв'язку прагне задовольнити свій інтерес, в іншому – корупційна діяльність зводиться лише до дій однієї особи, яка самостійно (без взаємодії з іншим суб'єктом) задовольняє свій особис-

тий інтерес чи інтерес іншої особи (осіб) за допомогою використання наданої їй влади чи службових повноважень [15, с. 22, 119, 371].

П.П. Андрушко відносить до корупційних злочини, вчинені службовими особами з метою одержання неправомірної вигоди, в тому числі, наприклад, незаконне таємне проникнення до житла чи іншого володіння особи, незаконне проведення в них огляду чи обшуку, вчинене працівником оперативного підрозділу з метою таємного викрадення майна, тобто з метою одержання неправомірної вигоди [36, с. 26]. До корупційних злочинів у сфері службової діяльності відносить, серед іншого, зловживання військовою службовою особою службовим становищем Д.М. Горбачов [37, с. 130], користуючись запропонованим М.І. Хавронюком [38, с. 371] розподілом службових злочинів на службові злочини корупційного характеру та інші службові злочини. Вивчивши численні наукові джерела з цього приводу, А.С. Політова робить висновок, що поняття «корупційні злочини» залишається в теорії кримінального права та в діяльності правоохоронних органів спірним та є за своїм змістом оціночним, а в Особливій частині КК України не визначено, а облік здійснюється відповідно до відомчих актів [39, с. 129]. Відносять статтю 201 КК РФ (аналог статті 364-1 КК України) до «інших корупційних злочинів» і у Росії [40, с. 16]. Схожий широкий підхід до визначення корупції пропонують і Романюк Б.В. та Бусол О.Ю. [41, с. 14].

Насправді, встановити певний сутнісний зв'язок сучасного розуміння корупції (яка охоплює й приватний сектор) з «традиційним» її розумінням як посадового порушення у публічній сфері можна, базуючись на розумінні суті публічної компанії. Дійсно, структура власності та організація управління публічними компаніями суттєво відрізняється від аналогічних характеристик приватних юридичних осіб у «чистому» вигляді, те саме стосується й некомерційних юридичних осіб (таких, як партії чи громадські організації). В останньому випадку посадовій особі довіряється майно конкретно визначеної особи (осіб)

і зловживання ним з корисливою метою фактично є посяганнями на власність. Схожі риси має й корисливе зловживання у публічних компаніях, проте особливості їх структури визначають, що шкода також завдається і порядку управління ними (публічним інтересам), що дозволяє говорити про безпосередній об'єкт, яким далеко не є лише власність. Адже у загальному розумінні корупція не розповсюджується на тих, хто намагається забратися у чужий гаманець, а скоріше поширюється на фактичне зловживання владою або яких-небудь махінацій у процесі ухвалення рішення [42, с. 27].-

Саме тому дослідники доходять до висновків, що останнім часом все більшої актуальності набуває корупція в приватній сфері, зокрема у транснаціональних корпораціях [43, с. 92].

Таким чином, ми бачимо, що кримінально-правова заборона, яка міститься у статті 364-1 КК України, являє собою правову основу здійснення кримінально-правової політики в сегменті протидії кримінально-караним корупційним правопорушенням. Ї всі підстави розглядати «приватну» корупцію як важливу і небезпечну частину загального явища корупції, а зловживання, не пов'язане з отриманням неправомірної вигоди від третіх осіб, – також різновидом корупційних відносин (адже особа в даному випадку порушує відносини, суб'єктами яких є не лише вона).

Наступні дослідження в цій сфері стосуватимуться аналізу конкретних ознак складу злочину, передбаченого статтею 364-1 КК, та проблем її застосування на практиці.

Література

1. Удовика Л.Г. Трансформація правової системи в умовах глобалізації: антропологічний вимір / Л.Г. Удовика: Монографія. – Х.: Право, 2011. – 552 с.
2. Звернення учасників міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми кримінальної відповідальності» (м. Харків, 10-11 жовтня 2013 р.). Лист Голови оргкомітету конференції, Ректора НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» В.Я. Тація від 02.11.2013 р. №121-0101-1971.

3. Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 26. – Ст. 892.
4. Закон України від 13.05.2014 № 1261-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 28. – Ст. 937.
5. Закон України від 21.02.2014 № 746-VII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо імплементації до національного законодавства положень статті 19 Конвенції ООН проти корупції» // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 12. – Ст. 188.
6. Беляев Н.А. Уголовно-правовая политика и пути ее реализации / Николай Александрович Беляев. – Ленинград, изд-во ЛГУ : 1986. – 176 с.
7. Борисов В.І., Фріс П.Л. Поняття кримінально-правової політики / В.І. Борисов, П.Л. Фріс / Вісник Асоціації кримінального права України. – 2013. – №1. – С. 15 – 31.
8. Острогляд О.В. Диференціація і індивідуалізація кримінальної відповідальності як спосіб (метод) реалізації кримінально-правової політики / Острогляд Олександр Васильович // Теоретичні та практичні проблеми розвитку кримінального права і процесу: матеріали II Всеукраїнського науково-практичного семінару - (м. Івано-Франківськ, 06 грудня 2013 року). – Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, 2013. – 184 с.
9. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика України : дис... д-ра юрид. наук: 12.00.08 / П.Л. Фріс. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2005. – 440 с.
10. Закон України від 07.07.2010 № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів» // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 41-42, № 43, № 44-45. – Ст. 529.
11. Указ Президента України від 21.10.2011 № 1000/2011 «Про Концепцію державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю» // Офіційний Вісник України. – 2011 р. – № 83. – Стор. 29. – Стаття 3019.
12. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 р. № 1209-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року» // Офіційний вісник України. – 2011 р. – № 93. – Стор. 67. – Ст. 3389.
13. Указ Президента України від 25 квітня 2013 року № 230/2013 «Про Концепцію боротьби з тероризмом» // Офіційний вісник Президента України. – 2013 р. – № 12. – Стор. 14. – Ст. 398.
14. Україна в 2005 – 2009 рр.: стратегічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку: Монографія / За заг. ред. Ю.Г. Рубана. – К.: НІСД, 2009. – 655 с.
15. Мельник М.І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції, наслідки, заходи протидії) / М.І. Мельник / Монографія. – К.: Юридична думка, 2004. – 400 с.
16. Шевченко О.В. Характеристика особи, яка вчиняє корупційні злочини / О.В. Шевченко / Наше право. – 2011. – №2, ч. 2. – С. 66 – 69.
17. Сирота В.В. Протидія корупції засобами кримінальної юстиції (концептуальні засади) / В.В. Сирота // Європейські перспективи. – 2010. – №3. – С. 85 – 90.
18. Корупція в приватному секторі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iahr.com.ua/files/works_docs/119.pdf
19. Політико-правові засади попередження та боротьби з корупцією в судовій сфері в Україні: [аналітичний звіт] / М. Буроменський, Л. Трагнюк, І. Шеховцов, Ю. Забара. – К.: Атіка, 2011. – 108 с.
20. Мезенцева І.Є., Ярош В.В. Кримінально-правові санкції та заходи кримінально-правового впливу за злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публіч-

них послуг / І.Є. Мезенцева, В.В. Ярош // Європейські перспективи. – 2012. – №4. Ч. 1. – С. 126 – 130.

21. Якімова С.В. Корупційна складова у злочинній діяльності щодо торгівлі людьми / С.В. Якімова // Боротьба з торгівлею людьми: тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції (21 червня 2013 р.). – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. – С. 200 – 203.

22. Сухоребрій І.І. Актуальні проблеми диференціації корупційних злочинів за різними сферами вчинення / І.І. Сухоребрій // Актуальні проблеми кримінального права та кримінології : мат. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Донецьк, 24 квітня 2009 р.) / Донецький юридичний інститут ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. – Донецьк, «Норд Комп'ютер», 2009. – С. 222 – 225.

23. Корупція в Україні: 2011 рік / М.В. Буроменський, О.В. Сердюк, І.М. осика та ін. – К.: Атіка, 2011. – 76 с.

24. Андрушко П.П. Реформування антикорупційного законодавства України: процес продовжується / П.П. Андрушко // Актуальні проблеми кримінальної відповідальності: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. / редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х.: право, 2013. – С. 481 – 485.

25. Киричко В.М. Поняття та види корупційних злочинів / В.М. Киричко // Правові та інституційні механізми протидії корупційним правопорушенням: матеріали наук.-практ. семінару, 20 квіт. 2012 р. / НАПрН України, НДІ вивч. проб. злочинності ім. акад. В.В. Сташиса [та ін.]; редкол.: В.І. Борисов (голов. ред.) [та ін.]. – К.: Ред. журн. «Право України»; Х.: Право, 2013. – 112 с.

26. Шульга А.М. Корупційна складова у земельній сфері – проблема загальнодержавного рівня / А.М. Шульга // Правові та інституційні механізми протидії корупційним правопорушенням: матеріали наук.-практ. семінару, 20 квіт. 2012 р. / НАПрН України, НДІ вивч. проб. злочинності ім. акад. В.В. Сташиса [та ін.]; редкол.: В.І. Борисов (голов. ред.) [та ін.]. – К.: Ред. журн.

«Право України»; Х.: Право, 2013. – 112 с.

27. Максимов В.К. Поняття корупції (кримінологічний аспект) і заходи її попередження в державному апараті: дисс. канд. юрид. наук: 12.00.08 / Вадим Константинович Максимов. – М.: ВНИИ МВД РФ, 2005. – 217 с.

28. Савенко І.А. Корупційні правопорушення і заходи їх попередження (на матеріалах Краснодарського краю): дисс. канд. юрид. наук: 12.00.08 / Ирина Алексеевна Савенко. – Санкт-Петербург: Санкт-Петербургський університет МВД РФ, 2006 – 231 с.

29. Закон України від 18.04.2013 № 221-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 10. – Ст. 119.

30. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» від 07.04.2011 № 3207-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 41. – Ст. 414.

31. Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 07.04.2011 № 3206-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 40. – Ст. 404.

32. Ніжинська І.С. Щодо ролі ООН у боротьбі з корупцією у контексті міжнародного права / І. С. Ніжинська // Наше право. – 2013. – № 9. – С. 72 – 77.

33. Коваленко В.В. Питання диференціації кримінальної відповідальності за злочини у сфері службової діяльності / В.В. Коваленко // Актуальні проблеми кримінальної відповідальності: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. / редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х.: право, 2013. – С. 30 – 35.

34. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.11.2011 № 1240 «Про затвердження Державної програми щодо запобігання і протидії корупції на 2011-2015 роки» // Офіційний вісник України. – 2011 р. – № 94. – Стор. 28 – Ст. 3431.

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена аналізу відповідності криміналізації зловживання повноваженнями тенденціям державної антикорупційної політики як частини кримінально-правової політики. Зроблено висновок про те, що корупція у приватному секторі є як соціальним, так і правовим явищем, і може виступати у формі зловживання повноваженнями.

SUMMARY

The Article concerned the analysis of the proposed abuse of power criminalization consistency to the core trends of the national policy for the combating corruption, taken as the element of the criminal legislation development policy. It is opined by the Author that the private sector corruption should be regarded both as a social and a legal phenomenon and could be the incarnated as the abuse of power deed.

35. Взаимодействие международного и сравнительного уголовного права: учеб. пособ. / научн. ред. проф. Н. Ф. Кузнецова; отв. ред. проф. В. С. Комиссаров. – М.: Издательский Дом «Городец», 2009. – 288 с.

36. Андрушко П.П. Поняття корупційного злочину, ознаки його складу / П.П. Андрушко // Теоретичні та прикладні проблеми кримінального права України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Луганськ, 20 – 21 травня 2011р., / редкол.: Г.Є.Болдарь, А.О. Данилевський, О.О. Дудоров та ін.; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ум. Е.О. Дідоренка, 2011. – С.16 – 29.

37. Горбачов Д.М. Щодо корупційних злочинів у сфері службової діяльності / Д.М. Горбачов // Теоретичні та прикладні проблеми кримінального права України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Луганськ, 20 – 21 травня 2011р., / редкол.: Г.Є.Болдарь, А.О. Данилевський, О.О. Дудоров та ін.; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ум. Е.О. Дідоренка, 2011. – С. 129 – 133.

38. Хавронюк М.І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації: дис... д-ра юрид. наук: 12.00.08 / Хавронюк Микола Іванович. – К., 2007. – 557 с.

39. Політова А.С. Корупційні злочини: проблеми визначення / А.С. Політова // Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 р.: кримінально-правові та процесуальні аспекти: тези доповідей та

повідомлень учасників Міжнародної науково-практичної конференції (19–20 вересня 2013 р.). – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. – С.124 – 130.

40. Волков К.А. Эффективность уголовно-правового воздействия по делам о коррупционных преступлениях / К.А. Волков // Современные проблемы уголовно-правового воздействия: межгос. сб. науч. ст. / редкол.: Е.А. Письменский (отв. ред.) [и др.]; МВД Украины, Луган. гос. ун-т внутр. дел. им. Э.А. Дидоренко, Волгоград. гос. ун-т. – Луганск: РИО ЛГУВД им. Э.А. Дидоренко, 2013. – С. 14 – 23.

41. Романюк Б.В., Бусол О.Ю. Законодавство України та зарубіжних країн щодо протидії корупції. Міжнародний досвід боротьби з корупцією. Монографія. – К., 2010. – 628 с.

42. Стефанишин С.С. Предупреждение коррупционных преступлений в зарубежных странах: дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Сергей Сергеевич Стефанишин. – М.: Московский институт права МОН РФ, 2005. – 198 с.

43. Нерсесян А.С. Корупція та службова злочинність у приватному секторі: проблеми розуміння та нормативного регулювання / А.С. Нерсесян / Науковий вісник Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету. – №1. – 2010. – С. 91 – 96.

44. Указ Президента України «Про Національну антикорупційну стратегію» від 21.10.2011 № 1001/2011 // Урядовий кур'єр. – 27.10.2011 р. – №199.